

عکس: میلاد سمنگانی - شهرآرا

هنر حجم‌بافی رو به فراموشی است

گفت‌وگوی شهرآرا با علی ذریه حبیب‌تبریزی، هنرمند قالی‌باف

سرور هادیان

گفت و گوی روز

وقتی صحبت از فرهنگ و هویت ایرانی می‌شود، بی‌شک فرش یکی از نمادهای بارزی است که این فرهنگ و هویت را نمایان می‌کند. گذشته از صنعت فرش که امروزه به یکی از اهرم‌های قوی بازرگانی کشور تبدیل شده، این هنر ایرانی کارکرد فرهنگی نیز پیدا کرده است، به‌طوری که طرح‌ها و نقش‌های هریک نه تنها نشان‌دهنده یک دوره ویژه تاریخی است، بلکه نمادهایی از فرهنگ بافندگان آن را که از منطقه‌ای خاص از ایران هستند، آشکار می‌کند. اگرچه تاریخ شروع بافت فرش به درستی معلوم نیست و مشخص نیست که بافت فرش از کدام منطقه شروع شده است، ولی اغلب مورخان و باستان‌شناسان متفق‌القول‌اند که ایرانیان از جمله اولین اقوامی هستند که بافت فرش را شروع کرده‌اند. شواهد حاکی از آن است که فرش برای مقاصد صرفا کاربردی نظیر حفاظت خانه روستاییان از سرما و نم به وجود آمد و کم‌کم راه خود را به عنوان یک اثر زینتی و نشانه‌ای از تحول در خانه‌های اشراف و اعیان باز کرد و کم‌کم تابلوفرش‌ها رواج پیدا کرد. گفته می‌شود اگرچه دوره شکوفایی هنر فرش‌بافی در ایران مقارن حکومت صفویان است، این هنر همچنان دست‌خوش تغییرات و زیباتر و بروزتر شدن است. علی ذریه حبیب تبریزی، پیشکسوت هنر قالی‌بافی، متولد سال ۱۳۲۴ تبریز یکی از همین افراد تأثیرگذار در هنر قالی‌بافی است که سال‌هاست در مشهد زندگی می‌کند. این هنرمند آثار هنری منحصربه‌فردی از جمله گره اوراقی، مجسمه‌بافی، دوروبافی و تابلوهای شخصی، تابلوهایی مثل مجلس قانون‌گذاری روم، نقشه ایران، کلیسای واتیکان، بازار سبزی‌فروش‌ها، احوالات حضرت یوسف(ع)، سلسله‌الذهب و... را به انجام رسانده است. ذریه حبیب سفارش بافت فرش‌های نفیسی را از کشورهای آلمان، فرانسه، سوئیس، آمریکا، بحرین، کویت، امارات و... داشته است. از دیگر فعالیت‌ها و آثار هنری این هنرمند پیشکسوت، بافت دوازده سوره از قرآن کریم به‌صورت دورو بر فرش با نخ ابریشمی است. گفت‌وگوی شهرآرا با این هنرمند هنرهای سنتی را می‌خوانید:

قالی‌بافی از هفت سالگی

او که حرفه قالی‌بافی را از هفت سالگی نزد پدر آموخته و در سیزده‌سالگی در این هنر به مهارت بسیاری دست یافته است، می‌گوید: پدرم کارگاه قالی‌بافی داشت. از سن هفت‌سالگی در زمینه بافت فرش شروع به کار کردم و تجربیات پدرم در هنر قالی‌بافی را آموختم. در کمتر از چهار ماه بافت قالی و نقشه‌خوانی را به‌خوبی فرا گرفتم و هم‌زمان به تحصیل هم پرداختم. ذریه می‌افزاید: از سیزده‌سالگی دوروبافی قالی را ابداع و به‌صورت کاملا حرفه‌ای کار خود را در این هنر بدیع آغاز کردم. در ۲۲ سالگی کارگاه مستقل بافت قالی را دایر کردم و در این کارگاه ۱۰۵ کارگر با ۴۵ دستگاه قالی‌بافی مشغول به کار شدند و در این کارگاه بود که فقط کار تصویربافی (تابلو فرش) انجام می‌شد. وی ادامه می‌دهد: بیشتر سفارش‌ها از کشورهای اروپایی بود. در آن زمان بیشترین سفارش‌ها از آلمان بود و در ۲۳ سالگی، حجم‌بافی قالی را ابداع کردم و در ۲۶ سالگی به عنوان نماینده تابلوباف‌های تبریز معرفی و انتخاب شدم.

مهاجرت به شهر امام مهربانی‌ها(ع)

این هنرمند که نزدیک به پنج دهه مجاور الرضا(ع) است، تأکید می‌کند: خوشحالم که در مجاورت امام مهربانی‌ها(ع) زندگی می‌کنم. اوایل انقلاب و سال ۱۳۵۷ بود که به مشهد مهاجرت کردم. آن زمان امکانات بسیار کمی در اختیارم بود، اما با همان امکانات محدود و اندک، دست از کار هنر نکشیدم و با جدیت حدود ۱۰ سال به‌صورت ناشناس و گمنام به کار فرش‌بافی تصویری و حجمی ادامه دادم.

قالیچه‌ای برای عرض ارادت

ذریه که به تازگی بافت قالیچه‌ای برای عرض ارادت به ساحت مقدس پیامبر(ص) را به اتمام رسانده است، درباره این قالیچه بیان می‌کند: قالیچه «مباهله» به بحث مباهله اشاره دارد که در قرآن، در سوره آل‌عمران، آیه ۶۱ نیز به این موضوع پرداخته شده است. وقتی مسیحیان پیامبر(ص) را اذیت می‌کردند، قرار بر مباهله شد که پس از آن جلسه مسیحیان احترامشان را به پیامبر(ص) اعلام کردند.

وی تصریح می‌کند: اگرچه کار بسیار دشواری است، اما این آیه را با زر در این قالیچه بافته‌ام. همچنین روایت صحنه‌های این مباهله در این قالیچه نقش بسته است. این قالیچه را در ابعاد یک متر و هشتاد سانتی‌متر طول و یک متر و هفتاد سانتی‌متر عرض بافته‌ام. در حاشیه‌های آن نیز شعر، حدیث کسا، روایت غدیر خم، قدم پیامبر اسلام، قبرستان بقیع، اسامی ائمه(ع)، پرواز جبرائیل و... نیز بافته شده است. این هنرمند چیره‌دست که دارای درجه دکتری هنر است، درباره آخرین اثرش توضیح می‌دهد: بافت این قالیچه حدود یک سال به طول انجامید و جنس آن از کرک، مرینوس، نخ زر و... است. در این قالیچه نفیس از بیش از چهارصد رنگ استفاده شده است.

۷۱ سال تجربه

او از جوانی مداح اهل بیت(ع) است و به عشق این خاندان عصمت و طهارت برای دلش در مجالس مختلف مداحی می‌کند و پیرغلام حضرت ابا عبدا... الحسین(ع) محسوب می‌شود. او تأکید می‌کند: برای ارادتم تابلوفرش‌ها و قالیچه‌های نفیس مذهبی می‌بافم و از کارم دل‌سرد نمی‌شوم و باوجود بیماری ۷۱ سال است که بافنده فرش‌های نفیس هستم و به کارم علاقه دارم. سال‌هاست برای مسائل مالی کار نمی‌کنم، زیرا این فرش‌ها خریدار ندارند.

بافت سلسله‌الذهب و ۸ ماه تلاش

وی که قبل از این کار اثر تابلوفرش «سلسله‌الذهب» را به عشق امام رضا(ع) بافته بود، بیان می‌کند: بافت این اثر هم هشت ماه به طول انجامید. کار را به نام خالق هستی و به عشق امام رئوف(ع) شروع کردم و هنگام بافتن آن همیشه با وضو بودم. ذریه درباره این اثر خاطرنشان می‌کند: وسط تابلوفرش نیز ورود امام رضا(ع) به سرزمین خراسان تصویر شده است و همچنین در گوشه‌های تابلوفرش ایوان طلا، سقاخانه، ساعت حرم‌مطهر، قبر مطهر حضرت(ع)، نقاره‌خانه‌ها، مسجد کبود، جای پای حضرت(ع) در قدمگاه نیشابور و پنجره فولادحک شده است. وی درخصوص اندازه این تابلوفرش نیز تصریح می‌کند: این تابلوفرش در ابعاد یک متر و چهل سانتی‌متر درهشتاد سانتی‌متر است و در آن نخ‌های مرغوب کرک، پنبه خالص و ابریشم خالص به کار رفته است. این کار را نیز برای دل خودم بافتم تا جایگاه اصلی آن پیدا شود. ذریه حبیب در ادامه تأکید می‌کند: در سال‌های اخیر به‌دلیل تحریم‌ها و افزایش قیمت مواد اولیه هزینه بافت تابلوفرش‌ها نیز به‌شدت افزایش یافته و این درحالی است که بسیاری از مردم خرید فرش دست باف یا تابلوفرش‌های نفیس را دیگر اولویت محسوب نمی‌کنند و حتی این هنر ارزشمند را برای سرمایه‌گذاری مناسب نمی‌دانند.

وی که دارای درجه هنری از یونسکو است و بارها کارهایش در مجامع داخلی و بین‌المللی ارائه و از او قدردانی شده است، اظهار می‌کند: من با گذاشتن عمرم در این حرفه عناوین مختلف هنری را به دست آورده‌ام و چندین‌بار عنوان هنرمند نمونه کشور را به من اعطا کرده‌اند، اما بارها در مجامع مختلف اعلام کرده‌ام هنر حجم‌بافی پس از من به فراموشی سپرده می‌شود و من حاضرم رایگان این هنر را به نسل آینده بیاموزم، اما متأسفانه هیچ همکاری‌ای برای این آموزش با من نمی‌شود، با این حال من ناامید نمی‌شوم.

ابداع ۴۰ گره

وی در ادامه خاطرنشان می‌کند: شاگردان زیادی داشته‌ام، اما بیشتر آن‌ها کسانی هستند که برای اقامت به خارج می‌روند. آن‌ها کار را از من یاد می‌گیرند و در آنجا به تابلوبافی مشغول می‌شوند و درآمدهای خوبی هم دارند. ذریه حبیب ادامه می‌دهد: من بیش از چهل مدل گره در فرش‌بافی ابداع کرده‌ام که کارایی آن در بافت نقوش بسیار ریز و به‌خصوص چهره بسیار زیاد است. او با اشاره به این نکته که بارها پیشنهادهای مختلفی برای اقامت و کار در کشورهای خارجی به او شده است، اذعان می‌کند: وطنم را به پول نمی‌فروشم، اما ای کاش تازنده‌ام، متولیان قدر هنر و هنرمندان را بدانند.

نفت، فریاد و کمی طنز

نگاهی به سریال «سیاه‌چاله» به کارگردانی حسین نمازی

محمد عنبرسوز

نقد روز

تعداد سریال‌های کمدی شبکه نمایش خانگی روزبه‌روز بیشتر می‌شود و در این میان وضعیت دو مجموعه «مگه تموم عمر چندتا بهاره» و «سیاه چاله» با «نیوکمپ» و «دادزن» مقایسه‌پذیر نیست. سریال «سیاه‌چاله» با موضوع نفت قرار است یک کمدی انسانی درباره فقر و گرفتاری آدم‌های شریف باشد که هم‌زمان با سرگرم‌سازی و خنداندن مخاطبان، آن‌ها را به قناعت و همدلی با یکدیگر ترغیب کند. این مجموعه روی همین ریل به پیش می‌رود، اما کیفیت هنری آن به شکلی نیست که بشود گفت به هدف خود رسیده است. در واقع این سریال موضوع خلاقانه‌ای دارد، ولی از فیلم‌نامه و شیوه پرداختن به موضوع لطمه می‌بیند.

شوخی‌های درشت

با توجه به مضمون اجتماعی و انسانی «سیاه‌چاله» انتظار می‌رفت که جنس کمدی این سریال موقر و به‌اندازه باشد، به‌طوری که از خط بیرون نزند و به شخصیت‌ها اجازه دهد در عین بامزگی، مسائل معنوی و عاطفی خود را روی دایره بریزند. کمدی «سیاه‌چاله» اما در برخی موارد از طنزهای شانه‌تخم‌مرغی روز تأثیر گرفته و به بیراهه رفته است. منهای چند شوخی زننده و دوپهلو که در برخی قسمت‌های سریال ذوق مخاطب را کور می‌کنند، تنش‌زا بودن و فریادهای مکرر در این مجموعه به روند انسانی عاطفی طنز مورد نظر فیلم‌ساز لطمه وارد کرده است. این یک نوع شوخی ازمدافتاده و نپذیرفتنی است که در فضای پرتنش، ناگهان یکی از کاراکترها جمله‌ای ساده را با فریاد ادا کند و دیگران هم، به تبع او، صدای خود را بالا ببرند. چنین شوخی مندرسی یکی از موتیف‌های اصلی کمدی «سیاه‌چاله» است و زمانی که با شوخی‌های نازل دیگر ترکیب می‌شود، سطح مجموعه را پایین می‌آورد. پرحرفی شخصیت‌ها نیز از دیگر موضوعاتی است که اجازه نمی‌دهد موقعیت‌های ناب کمدی قوام پیدا کنند. کافی است سکانس عاطفی گفت‌وگوی رستم و پسربچه، سکانس دفاعیه جمشید در دادگاه و سکانس واکنش مهری به فقدان همسرش در میان اعضای خانواده را مرور کنید. این سکانس‌ها، به‌طور جداگانه، ارزش هنری دارند و می‌توانستند بر مخاطب اثر بیشتری بگذارند، اگر سریال در بقیه برش‌هایش کار را از حد نمی‌گذارند و در شوخی‌ها افراط نمی‌کرد.

سایه سنگین «شادروان»

حسین نمازی با فیلم سینمایی «آپاندیس» و سریال «حوالی پاییز» به مخاطبان هنرهای نمایشی معرفی شد؛ آثاری که نه‌تنها کمدی نبودند، بلکه رگه‌های تراژدی نیز در آن‌ها به چشم می‌خورد. نمازی اما در دومین فاز کاری خود، به سراغ ژانر کمدی رفت و توانست با فیلم «شادروان» توجه مخاطبان را به خود جلب کند. او در ادامه، سریال «سیاه‌چاله» را در حالی روانه شبکه خانگی کرد که در قسمت‌های اول، شباهت واضحی با «شادروان» داشت.

«سیاه‌چاله» در قسمت‌های بعدی از زیر سایه «شادروان» بیرون می‌آید و سعی دارد که مسیر خودش را پیدا کند، اما باز هم تحت‌تأثیر فیلم خوش‌ساخت حسین نمازی واقع می‌شود و نمی‌تواند اعتبار مجزایی برای خود دست‌وپا کند. «شادروان» و «سیاه‌چاله» هر دو کمدی‌هایی مربوط به یک خانواده تهی‌دست هستند که با مرگ پدر خانواده گرفتار دردسرهای ریز و درشتی می‌شوند و باید همدلی و استحکامشان در مواجهه با این ناملایمات محک بخورد. تفاوت اما در این است که «شادروان» موفق شده بود مسیر تحول شخصیت‌ها را پرداخت کند، اما آدم‌های «سیاه‌چاله»، با همان برچسبی که از اول روی پیشانی‌شان خورده، دور خودشان می‌چرخند و خبری از تحول یا تکامل در آن‌ها به چشم نمی‌خورد. کافی است ماجرای عاشقانه «شادروان» را با قصه عاطفی تخت و نوجوانانه‌ای که در «سیاه‌چاله» جریان دارد، مقایسه کنید تا معلوم شود که فیلم حسین نمازی چطور سریال او را تحت‌الشعاع خود قرار می‌دهد.

بازیگران عادی

در میان هنرپیشه‌های «سیاه چاله»، ژاله صامتی بهترین عملکرد را دارد و در قامت یک زن قدرتمند، درستکار و فداکار، شمایل جذابی از مادر خانواده ارائه می‌کند. مهران احمدی نیز در نقش رستم عمویی، بخش عمده‌ای از بار کمدی سریال را به دوش می‌کشد و حضور گرمی در «سیاه‌چاله» دارد. حسن پورشیرازی، در نقش جمشید خدابنده، همان پورشیرازی همیشگی است و در بین بازیگران جوان این سریال نیز استعداد ویژه‌ای به چشم نمی‌خورد. به نوعی برخی از هنرپیشه‌های باسابقه این مجموعه بهترین بازی خود را ارائه نکرده‌اند و هیچ‌کدام از جوان‌ترها نیز پرامید و نظرگیر ظاهر نشده‌اند.

نگارستان

برگزاری نمایشگاه نقاشی «گستردگی» در مشهد

نمایشگاه آثار نقاشی با عنوان «گستردگی» در گالری رادین برگزار می‌شود. به گزارش شهرآرا، این نمایشگاه آثار نقاشی زهرا برادران، هنرمند جوان مشهدی، را به نمایش می‌گذارد. نمایشگاه نقاشی گستردگی از ۲ تا ۷ تیر برپا خواهد بود. علاقه‌مندان برای بازدید از آثار این نمایشگاه می‌توانند هر روز از ساعت ۱۷ تا ۲۱ به گالری رادین، واقع در بولوار سجاد، انتهای حامد جنوبی ۱۲ مراجعه کنند.

اخبار هنری مشهد

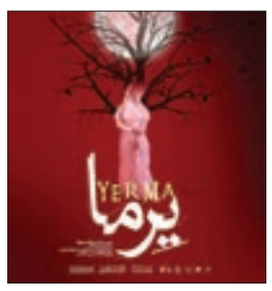
سعید سهیلی «پول و پارتی» را می‌سازد

سعید سهیلی برای فیلم کمدی رمانتیک «پول و پارتی» پروانه ساخت دریافت کرد. به گزارش برنا، پروانه ساخت فیلم سینمایی «پول و پارتی» به کارگردانی سعید سهیلی و تهیه‌کنندگی سعید سهیلی و سینا مهراد صادر شد و این کارگردان به‌زودی ساخت شانزدهمین فیلمش را آغاز خواهد کرد. این فیلم‌ساز مشهدی که در دهه ۷۰ فیلم‌های انتقادی و اجتماعی مهمی از جمله «مردی شبیه باران»، «مردی از جنس بلور» و «شب برهنه» را ساخته بود، در دهه ۹۰ سراغ ساخت فیلم‌های «گشت ارشاد» رفت که هر سه قسمت این فیلم‌ها با استقبال تماشاگران به پرفروش‌ترین و پرمخاطب‌ترین فیلم‌های دوره اکران خودشان تبدیل شدند. پروانه ساخت «پول و پارتی» پس از گذشت چندین ماه صادر شده است و سهیلی به‌زودی این فیلم کمدی رمانتیک را با حضور بازیگران مطرح جلوی دوربین می‌برد.

نگارستان

«یرما»، روی صحنه تئاتر شهر

نمایش «یرما» به کارگردانی محمود فلاحی این روزها ساعت ۲۰ در سالن اصلی تئاتر شهر مشهد روی صحنه می‌رود. در این نمایش ۱۲۰ دقیقه‌ای که به نویسندگی فدریکو گارسیا لورکاست علی رضایی اصل، زینب برات زاده، محمود فلاحی، محمد طهان، امید وحدت‌پور، سمیه قائمی، سحر داودی، مهسا رضایی، مسعود حیدری، نوید نوخندانی، اسما نجیبی، ایناز شیرازی، لعیا رضازاده، هیلدا ماکوئی، هانا علیپور، سارینا حسن‌زاده، مبینا خردادفر، زهرا زارعیان، نازنین طاهری، حمیده کارگر، ملیحه حسینی، نگار حسین‌زاده، سحر عبدا...نام، سجاد جوادی، مهدی ظریف، آریا وداد، حسین پنام، احمد نورمحمدزاده و سجاد قدردان به ایفای نقش می‌پردازند.

اجرای نمایش کودک در مشهد

نمایش «روز عجیب شیرین» به نویسندگی حسین فدایی‌حسین و کارگردانی فریبا کردستانی از ششم تیرماه امسال (ساعت ۱۸:۳۰) در تماشاخانه کیانیان روی صحنه می‌رود. در این نمایش مهرانه کربلایی، ستایش مختاری، کیانا نجدی، ریحانه قلی‌زاده، ستایش افضل، آسیه الهی، ساجده بهرامی، ستایش بلوچی، یاسمین مطیعی، مبینا کاهانی، مهدیس مظفری و فریبا کردستانی بازی می‌کنند.

چارسوق هنر

آغاز پخش فصل سوم مستند مسابقه «بومگرد»

پخش فصل سوم مستند مسابقه «بومگرد» از سوم تیر، ساعت ۲۰ روی آنتن شبکه یک آغاز شد. به گزارش فارس، فصل سوم مستند مسابقه «بومگرد» به کارگردانی تورج کلانتری و امیر منیری، روزهای زوج، ساعت ۲۰ با اجرای سوسن پرور از شبکه یک سیما پخش می‌شود. این مستند مسابقه بر پایه سه سرفصل مهم گردشگری با محوریت بوم‌گردی و در نظر گرفتن اقتضائات فرهنگی هر منطقه، اشتغال و کسب‌وکار روستایی با درنظرگرفتن ظرفیت‌های مغفول و در نهایت ارزش‌بخشی به سنت‌ها و آداب و رسوم هر منطقه و هویت‌بخشی به هر بوم و قومیت تولید شده است.